

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predst. 22, telefon 2326, Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 104 • Marlbor, sobota, dne 15. oktobra 1938 • Leto XIII

Plebiscita v ČSR ne bo

Dosežen je sporazum.

Mednarodni odbor štirih velesil v Berlinu se je dogovorno z zastopnikom Češkoslovaške sporazumel, da med Nemčijo in Češkoslovaško ne bo nameravane plebiscita glede odstopa daljnjih obmejnih krajev, ampak bosta to dogovorile med seboj obe prizadeti državi.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Chvalkovsky

se je v četrtek ob 21.20 uri odpeljal v spremljavo češkega legacijskega svetnika dr. Masaryka in zastopnika nemškega zunanjega ministra iz Berlina v Berchtesgaden k Hitlerju, da tam uredi ne samo končne meje, ampak predvsem tudi bodoče razmerje med Nemčijo in Češkoslovaško.

Toliko Madžarov, kolikor je Slovakov v Madžarski

Pogajanja v Komarnu prekinjena.

Češkoslovaška komisija v Komarnu je stavila Madžarom svoj končni predlog za sporazum v tem smislu, da bi odstopila Madžarski kraje, naseljene popolnoma z Madžari, kar bi bilo okrog 400.000 prebivalcev, t. j. toliko, kolikor je še sedaj Slovakov v Madžarski. Grof Kanya je zvečer javil slovaškemu ministrskemu predsedniku dr. Tisu, da Madžarska tega predloga ne sprejme in vsled tega prekinja pogajanja. Ta spor bo torej morala v smislu Münchenskega dogovora rešiti nova konferenca velesil. Madžari zahtevajo, da mora biti podlaga za razmejitve ljudski štetje iz l. 1910., ki so ga seve še izvajali Madžari po svoji svetovnoznani madžarski metodi.

Z režimom nezadovoljni Poljaki

Socialisti in kmetiška stranka ne bodo volili.

Na Poljskem imajo parlamentarne volitve od 6. do 12. novembra t. l. Opozicijske stranke so zahtevale izpremembo volilnega reda iz l. 1933., po katerem volijo občine parlament deloma, deloma ga pa tvorijo »honoratiore«.

Socialisti in poljska narodna kmetiška stranka so sklenili, da se volitev ne udeležijo, ker po tem volilnem redu ne morejo dobiti v parlamentu primerne zastopstva. — To je boj proti večletni reakciji — za svobodo.

Nove demonstracije proti kardinalu Innitzerju na Dunaju

Zaprte vseh katoliških šol na Dunaju.

Z ozirom na oživljeno akcijo dunajskih katoliških krogov, ki so začeli zadnji čas, zlasti demonstrativno obiskovati cerkve, je imel v četrtek zvečer komisar Ostmarke dr. Bärkel na velikem narodno-socialističnem zborovanju govor, v katerem se je v ostrih besedah postavil proti političnemu katolicizmu. Povdaril je, da bodo brezkompromisno zaprli vse cerkvene šole, ker ne morejo dopuščati, da bi politična duhovščina vzgajala mladino. V najbližjem času bo izdana amnestija, s katero bodo odpustili vse politične kaznjence, toda iz te amnestije bodo izzeti vsi duhovniki, katerih nobeden ne bo pomilostljen. Govor komisarja Bärkela je spremljala množica z običajnim ogromnim in navdušenim ploskanjem in klici proti duhovščini.

Po zborovanju se je razvil po mestu manifestacijski obhod, ki je šel pred palačo kardinala dr. Innitzerja in je na trgu Stefanove cerkve prirejal dolgo demonstracijo proti kardinalu dr. Innitzerju.

Strokovne organizacije predlagajo potom Delavske zbornice banski upravi

zvišanje minimalnih mezd

Akcija, ki jo pozdravlja vse delavstvo

Svobodne strokovne organizacije v sklopu Strokovne komisije za Slovenijo so stavile potom Delavske zbornice banski upravi v Ljubljani predlog za zvišanje minimalnih mezd, ki so bile določene dne 1. avgusta 1936.

Tej akciji so se pridružile vse ostale delavske in nameščenske organizacije.

Pričakuje se, da bo banska uprava sklicala posvet, na katerega bo povabila predstavnike strokovnih organizacij, Delavske zbornice in delodajalcev.

Delavstvo v tovarnah in obrtnih delavnicah naj da povdarka tej akciji s tem, da enotno nastopi za te zahteve in sledi navodilom, ki jih bo dobilo od strani strokovnih organizacij.

Gre za izboljšanje gmočnega in socialnega položaja delavstva.

Okvirna naredba o minimalnih mezdah pri nas ni osnovana na podlagi vsaj približnega eksistenčnega minimuma. Temeljna minimalna mezda je globoko pod takim minimumom.

Delodajalci sploh, tudi tisti, ki opravljajo javna dela in javna naročila, se jako radi sklicujejo na postavke minimalnih mezd po naredbi. Zasilna in takozvana javna dela, ki se obnavljajo na račun takozvanih »brezposelnih fondov«, se pa vobče ne plačujejo višje, prej nekod še slabše.

Jako važen argument je tudi statistika socialnega zavarovanja, ki navaja, da znaša ob sedanjih najboljših konjunkturah po krizi, povprečna dnevna mezda le okoli 23 do 24 din in je za 5 do 6 din slabše, kakor je bila v najboljši konjunkturi. Povprečna dnevna mezda

in mezde sploh se v tej dobi torej niso dvigale v enaki meri kakor konjunktura, čeprav je pa v tem času draginja znatno porasla. Vse to smo že dokazali v prejšnjih razpravah o mezdah in draginskih razmerah, kar pa itak ve vsak delavec in vsak konzument. Mezde so zaradi večje draginje izgubile na realni vrednosti in so zaradi tega prej slabše kakor boljše, kakor so bile ob največji krizi.

Naredba o minimalnih mezdah, ki ima svoje slabosti že po svoji naravi, malo koristi, če se ne regulira po draginskih razmerah. To bi bilo potrebno tudi tedaj, če bi minimalne mezde pomenile eksistenčni minimum, tembolj pa je potrebno ob naraščanju draginje, da se sedaj veljavne minimalne mezde, ki nikdar niso bile eksistenč-

ne, tudi zvišujejo. Upamo si celo trditi, da je moralna dolžnost za minimalne mezde odgovornih faktorjev, da smatrajo minimalne mezde le kot izhodišče za uveljavljanje mezd v višini eksistenčnega minimuma. Žal je sicer, da so določbe navedbe omejene tudi navzgor, kar zopet silno ovira izvajanje navedbe že v normalnih razmerah, kaj šele ob izrednih razmerah, v katerih je polno ovir za socialni dvig delavstva.

Nekatere banovine so že ponovno revidirale minimalne mezde. Pri nas v Sloveniji je še vedno v veljavi prva naredba, dasi so se socialne razmere znatno poslabšale.

Zaradi nepopolnosti okvirne navedbe in narasle draginje je nujno in socialno potrebno, da se banovinska naredba o minimalnih mezdah revidira in izboljša, kolikor je mogoče v smislu okvirne navedbe, ki jo je izdalo ministrstvo socialne politike.

V današnjih razmerah ni le dolžnost delavstva, da se bori za izboljšanje svojega socialnega položaja, ampak tudi dolžnost oblasti. Okvirna naredba sama daje to nalogo v omejenem obsegu podrejenim oblastem, ki pa morajo tudi same paziti na to, da se socialne razmere državljanov, tudi delavcev, izboljšujejo in postajajo človeka vredne.

Nosilec liste Združene opozicije bo dr. Maček

Sklep glavnega odbora ZO je bil sprejet soglasno.

Dne 11. t. m. se je sestal v Beogradu glavni odbor Združene opozicije na posvet radi udeležbe oz. nastopa združene opozicije pri volitvah v narodno skupščino, dne 11. decembra t. l.

Na seji je bil določen kot nosilec liste združene opozicije dr. Maček. Sklep je bil sprejet soglasno.

Prvotno se je mislilo, da bo nosilec liste združene opozicije to pot Aca Stanojević, predsednik radikalne stranke. Aca Stanojević pa je kandidaturu odklonil in sam predlagal dr. Mačka za nosilca.

V tej gesti Ace Stanojevića, kot predsednika srbske radikalne stranke, vidi javnost odgovor na trditve, ki jih iznašajo gotovi listi, češ, da si srbski del združene opozicije ne upa več z dr. Mačkom in Hrvatima, ker da je vsa Srbija proti takozvanemu sporazumu združene opozicije, ki je bil sklenjen dne 8. oktobra 1937.

Iz razvoja mednarodnih dogodkov sledi nasprotno, da moramo naša notranja vprašanja rešiti čimprej, vsekakor poprej, predno bi se

komu zahotelo, da iz tega napravi zunanje-politično vprašanje. Sporazum združene opozicije nudi bazo za rešitev perečih notranjih političnih zadev v duhu demokracije in uveljavljanja narodnih svoboščin, da bo to, kar je plod vekovne revolucije, narodna država južnih Slovanov, ostala trdna in neporušna tudi tedaj, ako bi tujcem to ne bilo všeč.

Na tem smo zainteresirani v enaki meri Srbi, Hrvati in Slovenci.

Tudi JNS pregovarja z združeno opozicijo

Kdo vse pojde z združeno opozicijo,

trenutno ni mogoče popolnoma točno povedati, ker so pogajanja in razgovori z raznimi skupinami v teku.

Vsekakor bo moralo obveljati načelo, da morejo iti z združeno opozicijo v resnici le demokratične skupine, nikakor pa ne nosilci bivših diktatorskih režimov in stebri strank, ki so te režime podpirale, še manj seveda oni elementi, ki še danes izpovedujejo enaka načela ali se celo love za parolami mednarodnega fašizma in ga presajajo na naša domača tla.

Zanimivo je, da se je odločila navezati stike z ZO Živkovića JNS in da je glasnik te stranke, dr. Kramer, prišel v Zagreb na razgovor z dr. Mačkom. Združeni opoziciji bi se rad priključil tudi Ljotić. Čigar politični cilj je stanovska diktatura po vzgledu fašističnih držav.

Položaj v Sloveniji

V Sloveniji se vrše razgovori med strankami in skupinami, ki izpovedujejo demokratična načela radi skupnega nastopa pri teh volitvah.

Teh razgovorov se udeležuje tudi bivša socialistična stranka po svojih zastopnikih. Glede nastopa pri predstojenih volitvah vlada v bivši socialistični stranki popolna soglasnost v vsej državi.

Čim bodo razgovori, ki se vodijo med prej omenjenimi skupinami zaključeni, bomo o tem poročali.

Dr. Beneš, bivši predsednik češkoslovaške republike, je odklonil povabilo ameriških univerz v Chicago, da bi tam predaval. Izjavil je, da želi ostati navaden državljan Češkoslovaške republike.

Bolgarska opozicija

zahteva uveljavljanje stare ustave.

Umor generala Pejve je pokazal, da režim v Bolgariji prikriva pravo sliko razmer pred svetom. Te dni je zasedala parlamentarna opozicija v Sofiji, ki je sklenila zahtevati od vlade uveljavljanje stare ustave in uvedbo resničnega parlamentarnega režima.

To dokazuje, da javnost bolj in bolj prihaja k spoznanju, da ob današnji civilizaciji diktature niso primerna oblika vladavine.

V zvezi z umorom generala Pejve so aretirali številne pripadnike skupine polkovnika Vličeva, ki je bil l. 1934. aretiran in obsojen na smrt, ker je pripravljaval zaroto proti kralju.

3000 ljudi aretiranih v Sofiji

Umor šefa generalnega štaba Pejve je vedno ni pojasnjen. Trdi se, da gre za akcijo makedonskega revolucionarnega odbora. Sofijska policija je izvršila veliko preiskavo v vsem mestu. Vse prebivalstvo je moralo ostati v hišah, dokler ni bila preiskava zaključena. Aretirali so samo 3000 ljudi. — Atentator je umrl in odnesel skrivnost, zakaj je ubil generala, s seboj v grob.

Misionar miru Chamberlain pojde tudi v Rim?

Radi Španije.

V angleških vladnih krogih že govore, da pojde predsednik Chamberlain v Rim, da uredi tam z Italijo špansko vprašanje in uveljavi s tem sklenjeno sredozemsko pogodbo, ki sta jo sklenili Anglija in Italija, ker se je položaj tam zaostрил.

Razgovori se bodo vršili brez prave Španije.

Chamberlain poizkusi uvesti pogajanja tudi med Francijo in Italijo na željo francoskega predsednika vlade Daladiera.

Odhod mednarodnih brigad iz republikanske Španije

Barcelonska vlada je odredila, da vsi vojaki mednarodnih brigad odlože orožje, zapuste fronte in se zberejo v posebnih taboriščih, od koder bodo polagoma odposlani iz Španije domov, oz. v države, v katere žele oditi.

Španska republikanska vlada je že zdavnaj pristala na odpoklic dobrovoljcev.

Ministrski predsednik Negrin je imel nagovor na večjo skupino teh dobrovoljcev in izjavil, da se jim republikanska Španija zahvaljuje za izkazano pomoč. — Ko bo pa praznovala svojo zmago, jih bo sprejela zopet nazaj in bodo vsi, ki so se borili zanje, našli v njej svojo drugo domovino.

Boji ob Ebru.

Boji ob Ebru se vodijo z nezmanjšano živahnostjo. Napadajo pa izmenoma nacisti in potem zopet republikanci. Odlo-

čitve na tem bojišču najbrž še ne bo tako kmalu. Boji so zvezani s precejšnjimi žrtvami, ker sta oba tabora osredotočila na tem delu fronte svoje najboljše sile in tudi vse vrste modernega vojnega orožja.

Nacisti skušajo z bombardiranjem zaledja razkrajati moralo republikancev, deloma tudi poškodovati razne industrije, ki so važne za vojno proizvodnjo, vendar škoda, ki jo povzročajo, ni nepopravljiva.

Italijanske izgube v Španiji

Iz Rima poročajo, da znašajo italijanske izgube v Španiji od početka vmešavanja Italije v državljansko vojno in do začetka oktobra t. l.: 227 mrtvih in 697 ranjenih častnikov, 2430 mrtvih in 8161 ranjenih vojakov, vjetih je bilo 351 Italijanov, zbolelo jih je 278, 2000 pa bo invalidov. Skupna izguba znaša 12.047 častnikov in vojakov.

Sedaj pričenja spor na Daljnem vzhodu

med Anglijo in Japonsko.

Japonci so izkrcali 50.000 vojakov na morski obali kvantunske province v južni Kitajski in nameravajo, da se polaste Kanton. Do tega koraka jih je privedlo predvsem dejstvo, da v severni in srednji Kitajski ne pridejo nikamor več naprej in da tudi ni izgleda, da bi v bližnji bodočnosti Kitajce lahko odločilno porazili. Kitajci dobivajo vojnega materiala na pretek in to ne samo iz Rusije, ampak tudi iz Anglije, preko Honkonga, ki je pristaniško mesto v kvantunski provinci, vendar angleška posest. Iz Honkonga vodi železnica v glavno mesto južne Kitajske, Kanton. Japonci hočejo dobiti to progo pod svojo nadzorstvo in s tem onemogočiti, da bi Angleži pošiljali vojni material Kitajcem, ki se izdeluje deloma v Honkongu, deloma pa ga dovažajo angleške ladje po morju v honkongsko pristanišče.

V posebni noti, ki je bila dostavljena vsem na Kitajskem interesiranim državam, je Japonska sedaj opozorila na to, da ho-

če preprečiti nadaljnji dovoz orožja preko južne Kitajske, da bo sicer vpoštevala vse tuje interese na Kitajskem, da pa bo nastopila z vso silo proti tihotapljenju vojnega materiala in če treba tudi proti tujim državljanom.

To opozorilo Japonske je neprikrita grožnja Angliji. Kakšen odmev bo rodila, bomo skoro videli. Bliža se čas, ko bo v svrhu očitovanja miru moral Chamberlain žrtvovati angleško posest in angleške interese, ker tam slučajno ni nobene Češkoslovaške, ki bi bila lahko za angleško daritveno jagnje.

Kitajci odbili japonski napad na jugu

v kvantunski provinci.

Japonci so kmalu po izkrcanju njihovih čet v južni Kitajski izvršili napad proti Kitajcem, ki pa so ta napad odbili. Kitajci so tudi podrlili vse mostove proti Honkongu, ker nastopajo japonske čete, ki se še vedno izkrcavajo v južni Kitajski.

Doma in po svetu

Volilni boj za JRZ bo otvoril v nedeljo predsednik JRZ dr. Milan Stojadinović v Beogradu. Govoril bo po radiu.

Državni volilni odbor je imel prvo sejo. Dne 13. t. m. je imel državni volilni odbor prvo sejo. Sklical je sejo predsednik senata dr. Željimir Mažuranić. Na seji je bilo določeno število volišč.

Kandidatne liste za skupščinske volitve bodo morale biti predložene kasacijskemu sodišču v Beogradu najpozneje 26. novembra.

Javna dela. Časopisje poroča obširno o najraznovrstnejših javnih delih, gradnjah hiš, mostov in železniških prog. Obeta se ogromno dela tja do decembra, ko nastopi mraz in je potem treba s takimi deli seveda prekiniti.

Senator je postal. Dr. Gustav Gregorin v Ljubljani je bil imenovan za senatorja.

Obtok bankovcev. Obtok bankovcev je znašal lani 8. oktobra 5829,8 milijonov dinarjev, letos ob istem času 7241,1 milijona dinarjev. Zelo se je povišal obtok bankovcev v septembru, ko je nastopila mednarodna napetost in so ljudje dvigali denar iz denarnih zavodov. Sedaj je pričel obtok bankovcev zopet padati.

Prvi člani slovenske akademije. Imenovani so bili za prve redne člane slovenske akademije: dr. Aleš Ušeničnik, dr. Rajko Nahtigal, dr. Fr. Kidrič, dr. Milko Kos, dr. Franc Ramovš, dr. Leonid Pitamic, dr. Metod Dolenc, dr. Gregor Krek, dr. Polec Janko, dr. Rado Kušej, dr. Rihard Zupančič, dr. Plemelj Josip, dr. Jovan Hadži, Oton Zupančič, Matija Jama, Franc Finžgar, Jože Plečnik in Jakopič Rihard.

Zveza kmetijskih zbornic. Te dni se je vršila v kmetijskem ministrstvu konferenca zastopnikov kmetijskih zbornic, na kateri je bilo skle-

Med zasliševanjem — z upravičenostjo rabim to besedo! — spoznam v svojih sopotnikih Slovence.

Ko so mejne formalnosti opravljene, se pogloblje seznanim s svojimi sopotniki-rojaki. Njihova zgodba je podobna vsem onim zgodbam najnesrečnejših tisočev našega naroda, ki zapuščajo letno domovino, da si na tujem pribore vsaj kosček kruha: doma je bila beračija. Krpa zemlje je bila za toliko ust premajhna. Pa so šli — eden sam, drugi s svojo ženo. V Češkoslovaški, v sudetskimi Teplicah so našli v steklarski industriji zaposlenje. Toda tudi v Češkoslovaški, ki ima v Evropi skoraj najboljše socialno skrbstvo, je za tujca težko.

Starejši si je pokvaril želodec in se vrača domov bolan. Mlajši je izgubil zaposlenje in se znašel z ženo in otroci na ulici. Ni mu drugega preostalo, kot da se vrne.

V pogovoru postojamo zaupnejši. V kolikor posnemam iz njihovih besed, sta ohranila, čeprav sita v Sudetih težko občutila nacistični pritisk in teror, hladno razsojo. Na široko se razgovorita o svojih nemških in čeških sodrugih: kako so

Krvavi boji v Palestini

Anglija hoče vzpostaviti mir za vsako ceno.

Iz Palestine prihajajo zelo vznemirljiva poročila. Arabci, nahujskani po mednarodni propagandi, so organizirali velik upor, ki mu angleške oblasti s silami, katere so jim trenutno na razpolago, niso več kos. Arabci zahtevajo, da se prizna Palestina kot del arabske države in izžene Jude, ki so se zatekli tja iz vseh krajev Evrope. Tisti, ki hujskajo Arabce k upor v Palestini in pri tem kažejo na Jude, zasledujejo druge cilje. Judje so jim samo dobrodošli, da lahko razplamte arabski nacionalni šovinizem. V stvari pa se gre tej inozemski propagandi zato, da bi zanetila vojno arabskega sveta proti Angležem. Tudi Angleži ne branijo v Palestini Židov, ampak svoje interese, predvsem petrolejske daljnovode, po katerih se pre-

taka nafta iz Mezopotamije čez Palestino in pri Jaffi na obalo Sredozemskega morja.

V Palestini ne mine več dan, da ne bi bilo vsaj po par mrtvih in ranjenih in to Arabcev, Judov ter angleških vojakov. Organizirani napadi na judovske naselbine so na dnevnem redu in razdejanje v tej deželi, ki so jo Judje pričeli smoteno kolonizirati in kultivirati, je vsak dan večje.

Angleška vlada je sedaj naročila vrhovnemu komisarju za Palestino, da vzpostavi red v tej pokrajini in naj stane kar hoče. To znači, da bo angleška vojska v Palestini pomnožena in da bo začela proti Arabcem prava vojna, ki bo trajala, dokler le-ti ne bodo odložili orožja.

Avstrijske novice

Povodom demonstracij hitlerjevske mladine proti kardinalu Innitzerju na Dunaju je bilo aretiranih tudi 23 duhovnikov iz njegovega spremstva. Katoliški demonstranti so pozdravljali Innitzerja z besedami: »Mi pozdravljamo našega voditelja!« Pri tem so izzivalno naglašali besedo »našega«. Kardinal Innitzer je bil tudi lažje ranjen. Zgodilo se je pa to na ta način, da je prišel Innitzer do knezoškofijske palače v trenutku, ko so demonstrantje vrgli nekega duhovnika skozi okno na ulico. Ta duhovnik je pri padcu oplazil Innitzerja. Poročila iz Dunaja trdijo, da je po nedeljskih dogodkih opaziti v vsem mestu neverjetno velik naval katoličanov v cerkve. V bližini cerkve sv. Štefana na Dunaju stražijo sedaj cel odredi policije, zlasti tudi motorizirani oddelki.

O procesih proti duhovnikom ne smejo listi ničesar pisati.

Kaj je povedal Hitler v Saarbrücknu!

Hitler je izjavil:

Srečen sem, da se nam je vrnilo deset milijon Nemcev in da je bil rešen mir; toda naše izkušnje teh zadnjih osemnajst mesecev so nam pokazale, da moramo biti previdni bolj kakor kdaj... Za Chamberlainom pride lahko Duff Cooper, Eden ali Churchill in tedaj vemo, da se lahko začne svetovna vojna.

Radi prijateljev je rekel, da ne pozna nobenega, ki bi bil razen Mussolinija »Edini resnični prijatelj, ki ga imamo danes, je Benito Mussolini.«

Umrl je car vseh Rusov, veliki knez Ciril Vladimirovič. Živel je v Parizu in čakal, kdaj ga bodo Rusi poklicali nazaj na prestol. Čakal je zaman. Pokojni je bil svoj čas zapleten v zaroto proti menihu Rasputinu, ki je bil, kakor znano, umorjen. Na zahtevo carice je car Nikolaj II. poslal Cirila Vladimiroviča v prognanstvo na Kavkaz. Ko je izbruhnila revolucija v Rusiji l. 1917, je Ciril ušel preko meje. S tem se je rešil, ker bi ga bila sicer prav gotovo doletela usoda, ki je zadela carsko rodbino Romanov. V Parizu, kamor se je bil zatekel, pa se je pustil od belogardistov oklicati za carja vseh Rusov.

27 milijonov litrov bencina je eksplodiralo v državi New Jersey v Zedinjenih državah. Ogromen požar je zajel vse naprave rafinerije in tovarniških zgradb v okolici in jih vpepelil.

Žizek Franc:

Skozi Nova Nemčija

Noč. Soparno je v velikem kupeju brzovlaka. Hotel bi spati. Truden sem. V dremavici preživljam pristrčno slovo od Prage...

Poleg mene na klopi stoka mlajši mož. Od časa do časa hodi v stranišče in se zopet vrača. V napol plešasto glavo je bolečina vtisnila viden pečat. Bolnik... Za mano hrope širokopleč delavec. Nad vse borno je oblečen. Suknjo ima pod glavo, srajco široko odpeto, da se mu vidijo mozoljasta prsa; hlače ima pripasane z navadno vrstico. Kraj njega ždi njegova žena in doji najmlajšega, dočim starejši, štiriletni fantiček, mirno spi na jerbasu.

Horni Dvořišče. Obmejna češkoslovaška postaja. V naš kupe prihume mladi, vojaško strumni financarji. Prvič pridemo v stik z avstrijskimi, sedaj že nemškimi oblastmi. Nezaupno motre zakrpano sukno mojega sopotnika. Posebno natančno pregledujejo potne liste ter denar. Avstrijska kontrola ni bila nikoli tako hladno uradna.

v zadnjih kritičnih dneh obranili češko demokracijo, s tem, da so še pred prihodom češke vojske izkopali na meji strelske järke, razkopali ceste in postavili »španske jezdece«. Osem ur pred prihodom nemških vojakov na mejo je stal na straži zaveden češki delavec...

V kupe vstopi sprevodnik. Sprašuje nas, da-li smo Jugoslovani. Srbi? Baje dobro pozna »die Preussen des Balkans«. Njegova radovednost je hipoma utešena, ko mu povemo, da smo Slovenci.

V Lincu čakamo več kot uro. Nek vlak ima zamudo. Baje se to v zadnjem času večkrat dogaja. Izprehajam se po peronu. Vidim našega sprevodnika, ki nekaj vneto razlaga starejšemu gospodu. Čudim se, da namigava na naš kupe. Toda vkljub temu mu zaenkrat ne posvečam pažnje.

Ko zopet vstopim v kupe, najdem nekoga, ki na mojem mestu dremlje. Vraga, to je oni človek, s katerim se je razgovarjal sprevodnik na peronu. Je zavaljen, starejši možki s plešo in... Na prsih se mu blesti velik kljukasti križ.

Drdranje vlaka polagoma drami našega novega gosta. Vidno vleče na ušesa vse naše pogovore. Polagoma se prične

zabavati z otroci in priznati moram, da so mu malčki vkljub njegovi odurnosti zelo naklonjeni. Revna mati vsa žari od sreče, da se igra z njeno deco go spod. Pridrveli smo v daljši tunel. Bolnik, ki je bil že ves čas nerazpoložen, prične polglasno proklinjati. Menda zopet čuti bolečine: »Najbolje bi bilo, da bi iz tega tunela sploh nikoli ne prišli. Naj se breg podre na nas. K hudici s takim življenjem!«

Nemec se široko nasmiha, kot da razume obup slovenskega delavca. Prijateljsko ga potreplja po rami: »Čemu obupati? Mladi ste še, vse življenje še imate pred seboj.«

Bolnik ga hvaležno pogleda. Kako dober človek! Meni se zdi čudno le to, da Nemec tako dobro razume slovenski.

Tujec v tolaženju nadaljuje: »Tudi mi smo nekoč živeli tako življenje, ki ni bilo vredno življenja. Toda danes...«

V trenutku se zavem. Agent! Bruhnem iz sebe: »Izborno obvladate naš jezik.« Pogleda me zmeden.

(Dalje prih.)

Dobiček angleških delniških družb. Angleži majo 3348 delniških družb, in sicer v Angliji 194, drugod po svetu pa 3154. Vse te družbe so imele leta 1937 čistega dobička 368 milijonov funtov šterlingov ali 87.700 milijonov dinarjev. Delniške družbe v Angliji (194) so dale 12.1 milijonov funtov dobička, v inozemstvu (3154) pa 355.8 milijonov funtov šterlingov. Dobiček se je povečal v primeri s prejšnjim letom za 6,2 %.

Veliko izbiro češkega in angleškega blaga za moške in damske obleke, plašče, kostume, hupertuse itd. najboljše in najcenejše dobite samo v

ČESKEM MAGAZINU

MARIBOR
Ulica 10. oktobra

Krojaške potreščine!
Brezobvezno se lahko
prepričate!

Socialistične stranke in vojna nevarnost

v zvezi z nastopom Nemčije
proti češkoslovaški

Oklic angleške delavske stranke nemškemu narodu.

Dne 28. septembra so odbori angleške delavske stranke, strokovnih organizacij in parlamentarne skupine naslovili poseben oklic na nemški narod, ki so ga s posebnimi kurirji poslali v Nemčijo in ga razglasili tudi potom tajne radio oddajne postaje v Nemčiji.

V oklicu opozarjajo nemški narod da so mu zamočali najvažnejša prizadevanja za mir; tako Rooseveltovo poslanico in pa mirovni poziv, ki ga je poseben poslanec angleške vlade dostavil Hitlerju pred njegovim govorom dne 26. septembra.

Nadalje pravi oklic: »Nemčija ni obdana od sosedov, ki bi jo hoteli obkrožiti. Napadalna politika, ki se vodi na drugi strani navdaja narode s skrbjo in zaprepasčenjem. Spričo tega je angleška delavska stranka, čije miroljubnost je znana, odločena, da v slučaju napada, mora podpreti tiste, ki se branijo, da ne bi bile uničene pravice in svoboščine človeštva. Preprečiti je treba, da bi moč in nasilje odločala pri reševanju mednarodnih vprašanj.

Obsodba vladine politike.

Dne 21. septembra je prej omenjeni forum angleškega delavskega gibanja objavil naslednji manifest:

»Z globokim obžalovanjem smo sprejeli vest, da je praška vlada pod pritiskom angleške in francoske vlade morala sprejeti v Londonu izdelane predloge. To ne pomeni samo žrtvovanje junaškega demokratičnega naroda, ampak tudi angleških interesov, ki so povezani z nedotakljivostjo mednarodnega prava. Onečastjeni sta demokracija in pravičnost, ki sta bili tradicionalno vezani z imenom Anglije. Ta sramota nam ne bo prinesla miru. V Evropi ni nobena meja več varna. To kar se je zgodilo sedaj, bo le izhodišče za nove vojne podvige, dokler ne bo prišlo do splošnega konflikta. Ako hočemo prepre-

čiti vojno in rešiti civilizacijo, je treba, da se svobodoljubni narodi takoj dogovore in enotno nastopijo v obrambo pravice in zakonitosti.

Nemška socialna demokracija nemškemu narodu.

Predsedstvo socialno demokratične stranke Nemčije je 14. septembra izdalo oklic v katerem pravi: Poraz in dokončno premaganje militarizma so predpogoji za mir in obnovo Evrope. Kot zavezniki na strani nasprotnikov... se bomo v vojni borili za svobodo in kulturo Evrope. Nemški narod, skrbi, da reši milijone pred smrtjo in sebe.

Belgijska socialistična delavska stranka proti fašizmu, ki kali mir.

Dne 20. septembra je belgijska delavska stranka izdala ta-le oklic:

Reksisti (katoliški fašisti) in nacionalni Flamci, čijih zveze z inozemskimi fašisti so znane, trdijo, da belgijska delavska stranka hujska na vojno. Proti tem očitkom se ni treba braniti. Napori delavske stranke za mir so znani. Po vojni je belgijska delavska stranka z sorodnimi strankami v ostalih državah predlagala razorožitev in sporazumno revizijo mirovnih pogodb. Ako bi jo bili tedaj poslušali, bi bila Evropi prihranjena sedanja težka kriza. Stranka soglašja z vlado in njenimi prizadevanji, ki gredo za tem, da se prepreči, da bi bila Belgija potegnjena v vojni vrtnice.

Nizozemska socialna demokracija: varujmo ČSR!

Nizozemska socialistična stranka in strokovne organizacije so izdale 16. septembra oklic, ki pravi:

Izražamo svojo globoko povezanost z ogroženo ČSR. Upamo, da bodo vlade demokratičnih in miroljubnih držav postavile vse svoje sile, da obvarujejo ČSR pred krivico in poginom, Evropo pa pred vojno. To pa je mogoče samo na ta način, da demokratične in miroljubne države enotno nastopijo.

Poskrbi za svojo volilno pravico!

Navodila za reklamacije volilne pravice

1. Vsakdo (tudi nevolilec) ima pravico volilne imenike pri občini pregledati in tudi prepisati. Zato se poslužite te pravice in pregledite imenike ter ako vam je le mogoče, prepisite volilni imenik.

2. V volilni imenik mora biti vpisan vsak moški, ki je star najmanj 21 let in ki biva vsaj eno leto v občini.

3. Aktivni državni in javni nameščenci ter uslužbenci državnih ustanov in uradov (železničarji, poštarji itd.) morajo biti vpisani v volilni imenik dotične občine, v kateri se nahaja njih službena edinica.

4. Kdor ne bo vpisan v volilni imenik, ne bo smel voliti pri volitvah v narodno skupščino dne 11. decembra 1938.

5. Reklamacije so dopustne samo do vključno 25. oktobra t. l., zato se takoj prepičaj pri občinskem uradu, ali si pravilno vpisan v volilni imenik. Poglej tudi, ali so pravilno vpisani drugi zavedni delavci in naši somišljeniki iz tvoje edinice.

6. Če nisi vpisan, ali če nisi pravilno vpisan (mogoče imaš napačno hišno številko, ali je kaka pomanjka pri tvojim imenu itd.), vložiti takoj pri občini pismo reklamacije.

7. Reklamaciji je treba priložiti vse potrebne dokaze, s katerimi dokažeš, da imaš pravico biti vpisan v volilni imenik, odnosno, da je treba popraviti eventualno napako pri tvojem vpisu.

Če še nisi vpisan, moraš priložiti dokaz, da si 21 let star in da bivaš nad eno leto v občini; če pa si uslužbenec državnih ali javnih ustanov, pa potrdilo dotične ustanove, da si res tam v službi.

Če, pa zahtevaš popravek kake napake, moraš priložiti potrdilo pristojnega oblastva, ki dokazuje upravičenost zahtevanega popravka.

Vsa oblastva (na pr.: župni uradi glede izpiskov iz rojstne knjižice glede starosti, policijski in občinski uradi glede enoletnega bivanja v občini) so dolžna izdajati potrebna potrdila brezplačno in prosto vsake takse ali koleka.

Po § 14. zakona o volilnih imenikih morajo dati oblastva take listine v 24 urah. Tudi reklamacije so koleka proste.

8. Pismo reklamacije napišeš tako-le
a) Ako še nisi vpisan v volilni imenik:
Občinskemu uradu

Podpisani po poklicu
stanujoč v sem že dovršil
21. leto in bivam v tej občini že nad eno leto.
V dokaz prilagam potrdilo župnega urada in občine.

Zahtevam, da se me vpiše v volilni imenik.
V dne

Podpis.

b) Ako zahtevaš vpis kot državni uslužbenec, nameščenec, delavec:
Občinskemu uradu

Podpisani po poklicu
stanujoč v sem že dovršil
21. leto in sem zaposlen pri
kot Vsled tega imam pravico
do vpisa v volilni imenik naslovne občine, ker
se v njej nahaja moja službena edinica.

V dokaz prilagam potrdilo župnega urada in potrdilo službene edinice.

Zahtevam, da se me vpiše v volilni imenik.
V dne

Podpis.

c) Ako zahtevaš kako spremembo, ker je pri tvojem vpisu napaka:
Občinskemu uradu

Podpisani po poklicu
stanujoč v zahtevam, da se spremeni v volilnem imeniku,
v katerem sem vpisan pod številko
moj naziv v (ali: moj naslov
v).

Prilagam potrdilo pristojnega oblastva, ki utemeljuje gornjo spremembo.

V dne

Podpis.

(Dalje prihodnjič.)

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din
mesečno doma. — Postranski za-
služek. Dopisi: „Anos“, Maribor, Orožnova 6.

Jubilej najstarejše delavske strokovne organizacije

Sedemdesetletnica strokovne organizacije grafičarjev

Grafičarji v Sloveniji praznujejo ta mesec sedemdesetletnico ustanovitve svoje strokovne organizacije. Leta 1868. je bila ta organizacija ustanovljena v Ljubljani, pozneje se je razširila na bivšo kranjsko ter se pred vojno končno pridružila zvezi avstrijskih grafičarjev.

Takoj po prevratu so se grafičarji na Štajerskem, ki so bili prej članj društva v Gradcu, pridružili ljubljanskemu društvu. To pa je postalo par let po prevratu podružnica grafičarske zveze Jugoslavije, ki ima svojo centralo v Zagrebu.

Tako predvojna kakor povojna zgodovina organizacije grafičarjev ima važne, resne in težke trenutke v svojem razvoju, o katerih bomo še poročali.

Pomembno pa je, da je ta organizacija vedno znala ščititi svoj ugled in avtoriteto ter da je tudi ob najhujših nepravilnostih izvajala in branila razmeroma boljši socialni položaj grafičnega delavstva ter je obenem vedno bila najboljša humanitarna zaščita svojemu članstvu ob boleznih, nezaposlenosti, iskanju služb in ob onemoglosti.

Vse te stvari je organizacija lahko vršila, ker je bilo nje članstvo strokovno strogo disciplinirano in tudi izredno požrtvovalno.

Organizacija si je zgradila pred leti svoj dom v Ljubljani, kjer ima uradne, izobraževalne, športne, pevске in druge prostore.

Mi ob tej priliki čestitamo organizaciji, čestitamo ji na nje disciplini, požrtvovalnosti in socialni zavesti!

V ogledalu

Bojevití bogoslovci in duhovniki. V št. 236 »Slovenca« čitamo o duhovščini v Španiji tole zanimivost izpod peresa španskega primasa kardinala Gome: »Nad 500 bogoslovcev se je prostovoljno javilo v Francovo vojsko, nad 1300 mladih duhovnikov je bilo poklicanih pod orožje in so bili poslani na fronte, na vse strani, kjer je besnela državljanska vojna. Župnije so ostale brez dušnih pastirjev in nobena redkost ni več, da ima po en duhovnik do pet župnij. O vsem tem izginja religiozno življenje...« Najhuje pri celi stvari je to, da ni mogoče trditi, da je kriva rdeča barcelonska vlada, ako so cerkve v nacionalni Španiji prazne in zaprte... V Španiji se bo izpolnilo, kar pravi sv. pismo: »Kdor prime za meč, bo z mečem pokončan.«

Kino Dom - Celje

15., 16., 17., 18. in 19. oktobra: »Domovina«.
20., 21. in 22. oktobra: »Prater«. Film iz življenja mladih Dunajčanov.

Delavski pravni svetovalec

Odpoved poslovnih prostorov (Laško)

Vprašanje: Najemniku sem odpovedal lokal za konec oktobra. Najemnik pa že sedaj pravi, da se takrat ne bo izselil. Ali ga bom mogel prisilno deložirati, odnosno smel vsaj za novega najemnika izprazniti poslovne prostore, v katerih je večina inventarja itak moja last?

Odgovor: Najemnika boste mogli deložirati takoj po poteku termina, če ste mu sodno odpovedali. Drugače ga boste morali še poprej tožiti na izpraznitev lokalov, ako ne bo šel prostovoljno. Nima pa po izteku termina nikakih pravic več do lokala, ki ga lahko Vi mirno zaklenete in najemniku ne dovolite vstopa, če je v lokalu samo Vaš inventar.

Zavarovalna pogodba (Hrastnik)

Vprašanje: Za nekega sorodnika sem kupil hišo, za katero pa sem zvedel, da je zavarovana proti požaru šele, ko sem prejel od zavarovalnice poziv zaradi plačila zavarovalnine. Zavarovalnici sem na poziv odgovoril, da hišo renoviram in jo bom kmalu zavaroval na novi podlagi. Ker sem pa rabil denar, sem pri neki drugi zavarovalnici najel posojilo in sem radi tega bil prisiljen, zavarovati hišo pri tej drugi zavarovalnici, katere zastopnik mi je garantiral, da za mene ne bodo nastale nikake neugodne posledice, če se zavarujem pri njih, namesto pri prvi zavarovalnici. Le-ta me je pozneje ponovno terjala na plačilo premij, češ, da odpovedi ne prizna. Ker nisem plačal, me je

tožila in sem bil pred kratkimi obsojen. Kaj naj sedaj ukrenem, kateri od obeh zavarovalnic naj odpovem, ker obema ne morem plačevati premij?

Odgovor: Po določbah zavarovalnega zakona ste imeli pravico prvi zavarovalnici odpovedati zavarovanje tekom enega meseca, odkar ste zvedeli, da je hiša zavarovana. Sklepamo, da sodišče, ki je Vašo tožbo zavrnilo, ni smatralo, da ste sklenili z zavarovalnico novo zavarovalno pogodbo, ker Vaša izjava zavarovalnici vsaj, če je bila taka, kot pravite Vi, za sklenitev nove pogodbe ni zadoščala. Najbrže je sodišče smatralo, da stare pogodbe niste dovolj določno odpovedali in Vas je zato obsodilo. Zoper sodbo boste lahko vložili pritožbo v 15. dneh, ko jo sprejmete pisмено. O uspehu pritožbe Vam ne moremo reči ničesar, ker nam je dejanski stan premalo znan. Tudi pogodba z drugo zavarovalnico je veljavna in je ne morete odpovedati, dokler ne izteče rok, za katerega ste jo sklenili, razen, če ste se z zavarovalnico izredno pogodili, da velja pogodba z njo le, ako je pogodba s prvo zavarovalnico razveljavljena. V nasprotnem primeru riskirate, da Vas bo tudi druga zavarovalnica tožila na plačilo premij in na ugotovitev obstoja pogodbe. Razveljavitev te druge pogodbe pa morete zahtevati tudi, če dokažete, da ste takrat, ko ste jo sklenili, utemeljeno smatrali, da pogodba s prvo zavarovalnico ne obstoja več!

Prošnja in opozorilo!

Vljudno prosimo vse naše zavarovance in plačnike, da opozorijo prijatelje in znance, ki iz kateregakoli razloga odlašajo s pristopom v »KARITAS«, da imajo čas

le še do 30. novembra t. l.

Za zamudnike se začne zavarovanje šele s 1. januarjem 1939, torej šele v prihodnjem letu in s tem po novi višji pristopni starosti.

čim višja je pristopna starost — tem manjša je zavarovalna vsota!

Kdor si hoče zagotoviti ugodnost mlajše pristopne starosti, se mora takoj prijaviti v zavarovanje.

Prospekte in pojasnila dobite pri naših krajevnih zastopnikih in pri

„KARITAS“, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice „KARITAS“, Maribor, Orožnova ulica 8

„KARITAS“

Največje ljudsko zavarovanje v Jugoslaviji

**Kupujte
samo
pri naših
inserentih!**

**Jutri na TOMBOLO
v Kranj**
Danes zadnji dan za tablice po
Din 5.—, jutri so po Din 6.—